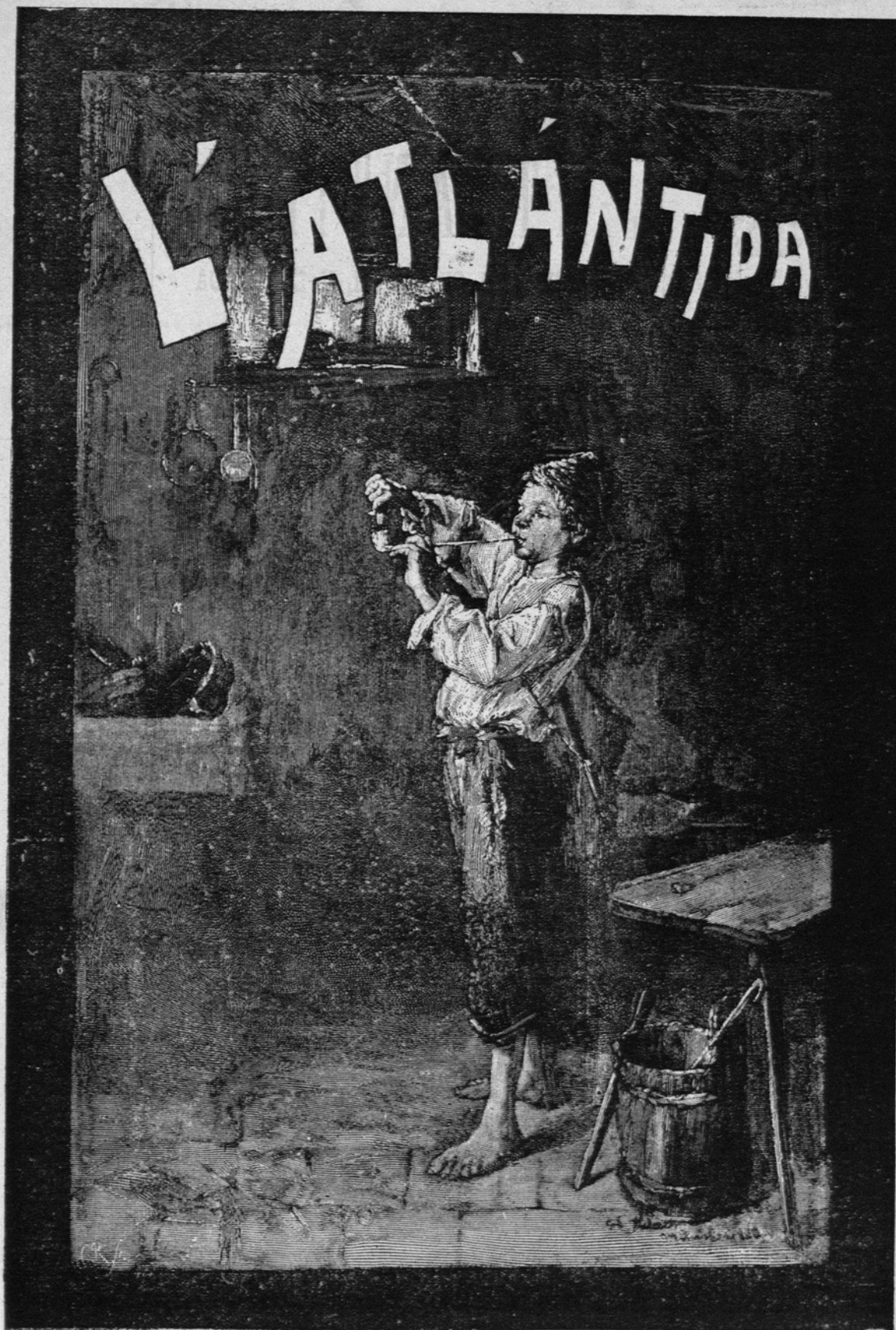
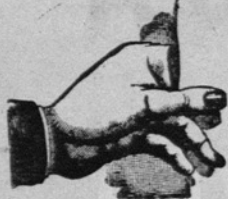

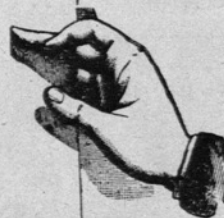
L' ATLÀNTIDA

REVISTA CATALANA QUINCENAL IL·LUSTRADA

baix la revisió literaria de

Mossen Jacinto Verdaguer

16 PLANAS DE TEXT 16

Lo present número va coloborat pels distingits escriptors:

Claudi Planas y Font, Joan Aliberch y Tort, Guillem d' Anglesola, Joseph Parer y Tort, J. Massó Torrents, Claudi Mas y Jornet, Fr. M. L. Monsabré, Joan de Miranda y Agustí Puyol Safont, Pbre.

Redacció y Administració: ~~~~~

~~~~~ Alt de St. Pere, 7, baixos

Preu de cada número: **20** céntims

SUSCRIPCIONS:

Catalunya trimestre	1'50 ptas.
— any	5' —
Fora —	6'50 —

Los pagos s' han de fer per adelantat.

L' ATLÁNTIDA

Revista quincenal il·lustrada

Any I

Barcelona 1.er de Juny de 1896

Núm. 2

SUMARI

TEXT.—*Crònica literaria*. — *Lo dòlmen de Sant Jordi*, (tradició) Mossen Jacinto Verdaguer, Pbre. — *L' hivern alegre*, Claudi Planas y Font. — *Al puríssim Cor de Maria*, Joan Aliberch y Tort. — *L' hivern al Mas*, (Quadret) Guillelm d' Anglessola. — *Visca la Patria*, Joseph Parer y Tort. — *El correu de Camprodon*, J. Massó Torrents. — *Ja pot tornar!*, Agustí Puyol Safont, Pbre. — *Una carta notable*, Fr. M. L. Monsabré. — *Ma llar*, Joan de Miranda. — *Siluetas*, Claudi Mas y Jornet. — *Onadas*. — *Esoulls*.

GRABATS.—*Sola*. — *En la guerra*. *Consecuencias*. — *De tras cantó*. — *Tornant d' estudi*, (historieta.)

SOLA

—¿Qué pensa aquesta nina
que 'l cap en terra acota?
—Pensa ab lo donzell que' ayma
y eternament anyora.

Crònica literaria

La literatura española en el siglo XIX, por el P. Francisco Blanco García. Agustino. Madrid, 1896.

Lo jove catedràtic del Escorial, un dels mellors lletrats ab que conta nostra península, acaba de publicar lo tercer volúm de sa important obra qual titol serveix de capsalera al present article. Dit volúm conté l'estudi de les literatures regionals, ocupant la part mellor, la nostra. Talment havém quedat admirats al llegir aytal obra; ningú diria que aquest estudi sigués fet d'un lletrat de fora casa aquella colecció de notícies Bibliogràfiques, aquelles biografies tan naturals, sobre tot las de Verdaguer y Guimerá, que son las úniques que ocupan capitol per elles soles, aquella fidelitat sens igual en lo judici que exposa de cada obra y de cada autor; al fer aquest distingut y notable estudi, lo P. Blanco García tenia al devant totes les obres que forman nostra literatura, desde la célebre *Oda á la Patria* d'Aribau, fins als versets del més humil dels poetes catalans; y advertint que les té meditades totes ab detenció y fins ab cert carinyo.

Comença l'erudit Agustinià sa tasca fent un estudi dels *jochs florals* en los temps primitius de Joan II, parla de l'ensopiment y ab brau nervi remembra sa restauració pintant als primers mantenedors, Aribau, Milá, Aguiló, etc. Després fa l'entrada del *Esbart de Vich* á dita institució, rendint tribut meritíssim á Verdaguer, Collell y Serra Campdelacreu; fa notar la marcada tendencia regionalista que portaren á la literatura, Balaguer, Camps y Fabrès, Quintana, etc., y de una manera gràfica va introduhint tots els demés poetes que han seguit d'allavors. Segueix lo teatro, y al relatar totes les produccions ho fa d'una manera tan natural y ab tal garbó, que talment apar que les ha vist representar totes, desde de lo drama fins á la riallera pessa ó saynete á lo Vilanova. S'entreté á enumerar y estudiar los primitius conreadors Camprodon, Arnau, Vidal de Valenciano, Soler y Hubert, Roure, Ferrer y Codina, Feliu y Codina, Ubach y Vinyeta, fent passatjeres presentacions dels que han després anat seguint. Després enumera les associacions y centres ahont s'ha defensat y fomentat la llengua y autonomia regional, periódichs, revistas: no deixa escapar enterament res; y un va quedant pasmat cada volta que al girar full se presenta una nova impressió. Finalment ve la novela ab tota sa récula de conrehuadors: Oller, Bofarull, Thos, Genís, Valls y Vicens, Nadal, Pin y Soler, Bosch de la Trinxeria, etc. Aquí s'esplaya de valent, donant caràcter de cada autor, sobre tot de 'n Oller, parlant de *La febre d'or*.

Lo llenguatge rich y castís; nosaltres que no 'ns movém apenes del rastre sech y concís, nos hem deleytat de veres devant d'aytals filigranes; acredita aquesta obra, al P. Blanco, com á un dels mellors crítichs espanyols; per un no se qué, que veig entre 'ls dos sempre 'l confonch ab en Menéndez y Pelayo, anomenant á l'un ja 'm ve al pensament l'altre; es que francament, guardan certa nivellació, sabis los dos y joves los dos, son figures que donan molt relléu al moviment literari d'Espanya. Catalunya no pot menys qu'estar d'enhorabona y agraïda al sabi fraret del Escorial; puig sens cap dupte qu'es l'estudi més complert y exacte de nostra literatura. Quan en l'any 93 vingué á presidir lo jurat del Certámen de la Juventut Católica, tinguérem lo pler y l'alta honra de estrenyerli la ma en la ciutat de Vich, y d'allavors que á bona fé'n guardém grats recorts.

Montserrat, per Marius Andrés 1896

Lo lletrat felibre, que actualment resideix á nostra ciutat, com á prova d'afecte que 'ns professa, acaba de publicar una bonica obra, que á bon segur ja haurán saborejat molts de nostres lectors, va escrita en provençal, pla y castís y ab una correcció admirable. No podém passar sens recomanarlo als nostres favoreixedors, ab la seguretat que 'n quedarán verament complaguts.

Dos monís, per Claudi Mas y Jornet. imp. La Saura. Alcover 1896.

Frescoy ens acaba d'arribar, lo tomo de nostre colaborador de Vilafranca. És un poemet flayrós en el que l'autor esposa ab tints vistosos lo mon real y 'l mon ideal forjat lo derrer per la tantasia del poeta, apar un cel sense boyrines...

Vivia alli temps há; pot ser de sempre,
perque no recordava
haver tingut jamay un' altre vida,
petjat cap altres terres,
ni abans caygut d'amichs en altres braços
qu'els que allí carinyosos m'estrenyian...
Ab matisos triats mare Natura
brindava á vostres ulls encant perpetua
Que bonich y que pur aquell celatje!
que atractiva la serra y la boscuria!
qu'encisers aquells camps rublert d'espigues
cabells de llurs daurades cabelleras.

En lo mon real no deix un d'encantarshi.

Tot es gris! tot es gris!...
pobre poeta!
ell qu'en llum anegat voldria viure,
quin desconhort no l'invadeix trovantse
sumergit en est mon d'espessa boyra!...
En va sa vista adelerada busca
alguna encarnació de la bellesa
que present... que somnia... No la trova!
qu'es tot enganyador tot es fictici;
Tot ilusori y la ilusió s'esfuma.

Y qu'es lo mon un cop l'il·lusió treta?
—Un caos de vilesa y de sarcasme.

Felicitém de veras al novell poeta per la publicació que 'ns ocupa.

Manuscrits catalans de la Biblioteca Nacional de Madrid.—Noticias per un catálech rahonat, per J. Massó y Torrents.—Barcelona, *L'Avenç* 1896.

Copiem lo que 'n digué *La Veu del Montserrat*.

Lo senyor Massó y Torrents s'es proposat deslliurarlos de la pols y de las teranyinas y expiar llur existencia á fi d'arrebassarne 'l profit que sigles há se 'n hauria hagut de traure. Per arribar en una forma ó altra á aqueix *desideratum*, l'autor no fa un senzill inventari, una llista fadigosa de títols, sinó una formal y substanciosa nota crítica de cada MS., ab l'objecte de aquells á qui interessa llur consulta conegan llur verdader mérit é importancia y sapian en qué poden servirlos. Nosaltres, que alguna vegada hem llucat també en arxius y biblioteques, podem judicar una mica la feyna que ha fet en las biblioteques de Madrid lo senyor Massó y Torrents y podem dir que no es certament de las més cómodas sinó ben minuciosa y pesada, bé que la fa lleugera y agradable 'l cor de patriota catalá que demostra tenir lo catalogador. Qui, com ell, está enamorat de nostra antiga grandesa y de nostra rica llenga, senyora algun temps de mitx mon, té motius freqüents per trobar, no pler solament, sinó verdadera fruició en aqueix exámen de MSS. hont de vegadas la troballa d'una sola frase paga de sobras tots los afanys y paciència que costa.

S'ha posat á la venda l'última producció dramática del Mestre en Gay Saber, Dr. Angel Guimerá *La festa del blat*, que tanta polsaguera ha mogut entre la premsa.

Lo Dr. Göran Bjorkman acaba de publicar ab lo titol de *Vr spaniens diktning*, un llibre de traduccions d' autors espanyols de nostres días. Entre 'ls catalans hi figuran D. Víctor Balaguer, Angel Guimerà, Joan Maragall, Francesch Matheu, Apeles Mestres, Melcior de Palau, Frederich Soler y M. Jascinto Verdaguer. Aquesta obra una vegada més justifica lo coneixement del esplendor de nostra literatura á fora casa.

Acabém de rebre *La revue Félibréenne* que baix la direcció del ilustre escriptor francés Paul Marieton se publica á París; conté además de les firmes dels felibres, las d' en Víctor Balaguer, fa judici del *Poema del cor* d' en T. Baró y de les últimes obres de Verdaguer; no cal dir ab quan de gust acceptém lo cambi, ab tan aixerida publicació, que ab tan amor mira nostra florida literatura.

Nos escriu en *Jules Delpont* que la setmana entrant surtirá de las prempses la seva traducció francesa del *Dietari d' un pelegrí á terra Santa* de Mossen Cinto, ab los mateixos gravats que la catalana.

No duptém que será una obra recomanable; y desde nostra revista felicitém y doném las mercés al ilustre escriptor provençal, per lo favor que dispensa á una de les produccions de nostra literatura.

LO DÓLMEN DE SANT JORDI

(TRADICIÓ)

La vall hermosa de Vich
planera n' es y rodona,
planera com un diner
rodona com una mola,
sobre tot per qui la veu
desde 'l cim de Puig-sas-Llosas,
que d' exa plana es lo cor,
lo botó d' aquexa roda.
Les Lloses que li han dat nom
semblan talment, de ciclòpiques,
los palets ab que Rotlant
jugava al *estre* alguna hora
Mes no les pujá Rotlant,
ni tampoch lo Gira-rocas
ni 'l gegantás del Farell,
sino una santa pastora,
la pastoreta del Puig
d' aquexos márgens viola,

A una á una les dugué
desde 'ls munts de Folgarolas,
la rocassa sobre 'l cap
com si fos una corona,
una corona de flors
de jessamí y de lliroya,
lo fus ballant en sos dits

y al seu costat la filosa.
Al ser al cim del turó
d' un cap en terra les colga,
del gentil Sant Jordi als peus
fent una pleta de roques.
Sos anyells tanca allá dins
quan vol resar una estona
de Catalunya al patró
qui encastellat en sa torra
defensa als pobles vehins
com sa pollada una lloca.

Entre eix *dólmén* y eix altar
ab que ma terra 's corona,
lo dia del sant Roser (1)
ab sa cadena de roses
contará vint y cinch anys
que allá cantí missa nova.
¿Perqué á la Plana baxí
després de dir *Sursum corda*
ab Jesucrist á les mans
l' amor que mon pit anyora?
¿Perqué á eix mon de fanch torní
després d' estar en la Gloria?

(1) Lo 4 d' octubre, dia del Roser de tot lo mon.

¿Perqué no trobí la mort
en exa mística boda?
si en aquell temple mateix
s' hagues oberta ma fossa,
jauria al peu del altar
d' hont estich llansat á fora!
Mon sudari blanch y pur
serian l' alba y la estola,
¡no me 'l haurian texit
del borrás de la deshonra!!

Oh sant Jordi gloriós,

para llamps del pla d' Ausóna,
vos que al veurhi un dia entrar
los sectaris de Mahoma,
pujareu en aqueix cim
per cridarlos *Via fora*,
crideuho á la tempestat
que temps ha mes ales dobla;
fentme l' iris ressortir
del jorn de ma *Missa nova*.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

Santa Creu de Valldarca, dia de sant Jordi, 1896.

L' hivern alegre

A fora bufa 'l vent, á dins ronca la flama,
á fora es fosch, molt fosch... á dins la nit es clara
clar per ells dos... y alegre y estrellada!...

Aquells bramuls del vent, el bruyt de la nevada
el fret, la soletat, fan acostar les animes...
y ells dos van acostant las sevas testes blanques.

L' espategar joliu de las verdoses branques
alegra 'l cor més trist ab dolces recordances
ab los que furfullant anima llurs mirades.

L' espategar dels tronchs, el bruyt de la nevada
fan... jo no se 'l que fan que...

Els dos vellets s' abraçan
juntant llavis un bés... y esclata una rialla...

També l' esclata 'l vent: pero brutel... sarcástica!

CLAUDI PLANAS Y FONT.

Al Puríssim Cor de Maria

La font vos dona murmulles,
la flor olors regalades,
l' ocellet gayes cançons;
¿què' us daré jo, Mare amada?
No tinch murmulles com la font,
com flor, olors regalades,
no tinch cançons com l' ocell,
sols tinch un cor miserable
plé d' afectes mundanals
que de vostre amor m' apartan.
Prenéulo, Mare, aqueix cor;
ja vos lo dono desd' ara,
y del amor divinal
abrusanmel en la flama.
Prenéulo, Mare, mon cor,
y dintre 'l vostre guardáumel;
no vull que me 'l torneu mes
a fi de que altra vegada
no hi entre 'l vent mundanal
que totes les virtuts mata.

JOAN ALIBERCH Y TORT.

EN LA GUERRA

CONSECUENCIAS

L' hivern al Mas

(QUADRET)

Que se n' havian vist pocas de nits d' hivern com aquella fillets de Dèu quina nevada mes grossa hi havia defora lo mas! L' avia Quica, tota arropidota, no se sabia mourer de la vora del foch; y mentres anava fent voltar lo fus y estirava la llana, de la filosa, que anava retor-cint ab sos trémols dits, cantaba una cansó cansonera y galindoya:

«... nasqué Sant Ramón—fill de Vilafranca confessor de reys—de reys y de Papes»...

Los tres *reyets* entraren tot just l'avia los havia anomenat en sa cansó linda; entraren alegroys y saltironant, com saltironan los enjogassats cabrits després de sortir del corral ahont los han tingut un parell de dias tancats.

—Ahont erau, fills meus, que feya tanta bella estona, que no os veyá.—

—Al quarto de mossen Manel ha donar la lli-só de doctrina.—Respongueren los dos borde-gassos al plegat.

—Y tú, reyet de la *padrina* zahont eras?—diu, á la petita Marionna, tot agafantla y fentli un petó al bell mitx del front.

—Era ab los meus *chermanets*.

—També 'n sabs, tu, de doctrina?

—*Chi*, en se.

—Veyám: ¿Quants Dèus hi ha?

—¿Quants?... n' hi han... n' hi han...

—Un; fumuda dropa—s' afanya á dir lo mes grandassót dels dos borde-gassos, mentres l' altre s' está fent manyagoys á la *marruixeta* que arrupida y pensativa, vora la llar está escal-fantse.

—Veyám si 't donaré una catxetá, á tú, gran-dísim. ¿Perque l' hi has de dir aixó, eh? ¿Oy que 'ts maca tu?

—*Chi*.

—L' hi pagarém á n' en Let, per que t' ha dit dropa?

—¡No *pulet!*

—¿Oy que t' estima la *padrina*?

—*Chi*.

—Vols que 't conti una rondalla?

—*Chi*.

—¡Jo també! ¡Jo també!—saltan los dos baillets.

—Doncas seyeu; y si esteu ben quietóns os ne contaré una d' alló mes galindoya.

—Conteu los aquella del *rey*-ab riallada grossa y escandalosa, diu lo *beneyt*, tot desfent l' em-bolich d' un cordill, allá assentat á la taula.

Ningú fa cas d' aquella tarambanada y los tres infants assentantse á terra al entorn de la *pa-drineta*, com ells dihuen á l' avia Quica, quietos y bons-minyóns esperan que 's dongui comens á la rondalla.

L' avia Quica no 's fa esperar gayre y durant la narració d' ella, sembla que ningú 's gosi mourer; fins la *marruixa*, que encara resta del foch á la vora, per donar mes quietut y estar mes atenta, aclucant los ulls, s' he endormisca; solsament se sent alguna rialla del *beneyt* ó al-gun «malaitsiga» que deixa anar aquet, quant no 's volen desfer los nusos del cordill que des-enreda.

Un cop acabat lo quento y s' ha dit alló de:

«*aquí hi ha un gat y aquí un gós lo quento ja s' ha fós*»

la canalleta volen que 'n conti un altre, mes com la campana del altiu cloquer de la parro-quial iglesia de la vehina vila de Ripoll ab son ensopit «*cloch... cloch... cloch*» ha donat las vuyt batallades, l' avia se nega á contarne cap

mes y 'ls acompanya, seguits del *benedit*, cap á sos respectives cambres á ficalse al lit.

Lo foch llençant, de tant en tant glopades de fum, que com ombres de genis que 's desvanixen, van pujant ximeneya amunt, amunt, s'apaga; la *marruixa*; se queda adormida y la cuyna resta silenciosa, sentintse, de quant en

quant, dos xiulets de vent, que acaricia aquells borrells de neu que, á fora, cahuen y que com si fossin gegantines papallones, se empaytan y renyeixen per volguer ser les primeres en anar á besar la *flor* terra.

Maig de 1896.

GUILLÉM D' ANGLESSOLA.

VISCA LA PATRIA

Puig Catalunya
espera y creu;
¡visca la Patria!
no desdirém.

Fills ardots de Catalunya,
fora ja del cor l' esglay;
som un poble ab vida propia;
poble esclau no serém may.

Tenim mar y rius y terra,
trevallém á esclat de mort;
poble actiu com Catalunya
no pot viure en la dissort.

Lo bressol de nostra infancia
gronxá l' ayre de la fé;
ab la fé farém creixença
ella 'ns salvará també.

Puig Catalunya
espera y créu,
¡visca la Patria!
no desdirém.

JOSEPH PARER Y TORT.

El correu de Camprodón

Do avien sonat les tres ores del matí que ja esperavem sota el gran porxo de l' ostal de can Resplandis. Com uns sorolls sofocats per la fosca d' allí dins se sentia la veu tendre de l' Estevanet, que desde la quadra deia *Xooo!* am tonada d' ome, mentres guarnia el matxo, i els cops de pota de l' animal al tenir-se de girar perque l' empolainés un xicot que no li arribava á la gropa.

El pare del xavalet li anava donant ordres sense moure's del jaç ab las mans al clatell i els

colzos enlaire; pero el noi no-n feia cap cas hi' am posat seriós anava guarnint al matxo. Quan el va treure de la quadra li dringavan els picarols a cada estrabada per afermar-li els bultos. Un fanalot dalt d' un pilar escampava desigualment la llum en el porxo.

o m que no hi havia massa fato per carregar, aviat varem esser al carrer. No varem trigar gaire a trobar-nos fora d' Olot i caminant en mitj de la quietut més santa, fora algun brunzit d' insecte entre la mullena de les fulles i el xiulet sec de calque gripau que semblava dur el compas d' un gran concert les notes del qual no ns arribaven.

La munió immensa i vibrant d' estels ens acompanyava ab les seves mirades encoratjadores d' amic. Entre les ombres de la terra sens confonia la forma de les mates, dels arbres i de les montanyes en mitj de les quals marxavem enclotats. La volta del cel estellada, de llums que no illuminen, sens presentava amb una gran claretat, i es destecaven als nostres ulls com a figures conegudes les Cabrelles i els dos Carros. Una estrelleta que demunt del cim de San Miquel ens assenyalava qu' eren quatre ores si fa no fa quan embestiem la vall de Bianya.

Al passar devant d' un casalot de la parroquia de Socarrats, un minyó ben sapat, qu' aviem distingit pocs passos abans com una ombra neguitosa en mig del camí, va entregar un plech a l' Estevenet, va conversar-hi poca cosa, i sols varem entendre que al acabar el pagés va dir an el noi, com si parlés a un ome fet:

«—El sobrescrit fes-li a mans an ella mateixa.»

L' Estevenet li va respondre ab formalitat, ficant-se la carta a la pitrera:

«—No basquejeu, Patllari.»

Llustrejava. Una aureola de color de rosa retallava la silueta de les montanyes per les quals els raigs del sol vindrien a abocar-se; pero els estels encare lluïen. Sense donar nos-en compte, es va anar esclariant el cel, fins que al emprendre la pujada del Capçacosta ja era ple die. Després d' aver caminat tanta estona endinsats a la vall, quedavem embadalits mirant les fondalades que s' extenien als nostros peus. La costa és dreta llarga i empedrada. El matxo la pujava ab pena i pausa.

L' Estevenet era massa formal pels seus deu anys: una criatura tant entenimentada que no feya sinó arrugar las celles i cavilar. Apenas badava la boca, fora d' aver-nos de respondre. Aixís és que no parlavem gaire i no feiem sinó contemplar la Natura, ocupació que mai cança.

Al preguntar-li de qué avia mort una coneixença nostra de Camprodón, ens va dir:

«—De fer com el pare.»

—I que fa ton pare?

—Beu.»

Am quina concisió ens feia comprendre el xicot el misteri de la seva familia!

Eran poc més de las vuit i el sol ja picava a l' embrancar amb el camí carreter de Sant Joan, tot rondinós de pagessos qu' anaven a vila, qui am cavallería, qui am carro carregat de verdura i de gent. Les pageses, am cistells d' aviram, lluïen els seus mocadors mes virolats; pero la nota més alegre de color la donaven les barretines, vermellejant tot lo llarch del camí. De tant en tant topavem ab nombrossos remats d' ovelles, toses de fresc, qu' aixecaven núvols de polç i baf de llana, ab els llurs pastors i rabadans, que, proveïts de capots y samarres, les duïen a passar els mesos de calor en els pasturatges més alts. El Ter corria remorós.

Aviat varem esser a les envistes de Camprodón, qu' es com entrar a la vila. Ja s'hi sentia ei brugít i la animació de la festa. Era el dilluns de la segona Pasqua, i la florida Natura 's retratava en l' alegria de les cares.

A la plaça hi avia gran gatzara. Una cobla estava contractada per tot el die: a les nou, a mig-die, a les tres i a les cinc. En aquell moment començava la segona tanda de sardanes. Els músics, asseguts en el balcó més gran de l' ostal, refileuau de valent, dominant tota la bellugadisa de la plaça. La sardana era de punt d' espera i donava temps a quel fiscorn i el cornetí sacsejessin l' instrument per treure-n la salivera abans de preparar-se a bufar de nou.

La plaça, quieta estava a l' expectativa; els músics tenien els instruments a la boca, el fluviol va donar el contrapunt, i va comensar d' una esbranzida la segona part, posant en moviment acompanyat a una munió de barretines. Es feien molts rotllos. A la vora nostre n' hi avia un de petit format per una dotzena d' omes i una noia que ballaba esbojerrada, trencant la nota seriosa de la sardana. El que tenia a dreta l' estirava cap an ell, i, sense perdre el compás, de tant en tant amb el peu li enredava les cames. El mocador, en el coll li voleiava. Pero varen venir uns passos curts ma la llur formalitat, i la bellugadisa am qu' aquell rotllo cridava l' atenció 's va apaibagar. La musica es va animar en els seus compassos finals, i els sardaners, amb un salt de tres que va fer

fer més via a tots els rotllos, varen acabar picant a terra al mateix punt que acabaven els músics de tocar. Molts s'aixugaven la suor. El company de la noia la va aixecar, com si fos al ball francès, i va donar mitja volta amb ella en l'aire.

L'Estevenet, que desguarnia el matxo a la porta de l'ostal, se va girar de cara a nosaltres, que no n'eram gaire lluny, i, signant-nos-la, ens va dir:

«—Goiteu-la! Com ha sardanejat! Pobre Patllari! No l'hi donaré pas jo, l'escrit.»

J. MASSÓ TORRENTS.

¡JA POT TORNAR!

A mon benvolgut amic en Joaquim Moner

L'altiu Puigmal, com qui's deixonda,
diu al Cadí, que 'l té del braç:

—Lo cel somriu, lo sol nos besa,
germá, llensém lo mantell blanch;
aixeca 'l front, esquinsa 'l núvol
que en l'ert hivern t' embolcallá,
vesteix, com jo, de flors y molsa
tos valls y cims, comes y afraus.

Y una veu crida

desde 'l Puigmal:

—Amich que 'm véres,
ja pots tornar.—

Retorna 'l Maig la fulla als arbres,
murmuri al riu, las flors al prat,
sembla un donsell vestit de festa
somnia d'amor 'nant capdellant.
L'ayret suau de matinada
es l'alé dols primaveral,
jugant ab flors se'n dú sa flayre
per embaumar serras y valls.

Y apar murmura
tot sospirant:

—Amich, t'espero;
ja pots tornar.—

Desperta arreu bella Cerdanya
¡que's grat y bell son despertar!...

¡qué hermosa n'es fent de parella
donant lo braç al gentil Maig!
Sos fills volguts, esbart de pobles,
al entorn seu se dan la má
guarnint son front de flors novelles,
com los donsells per sant Joan.

Y apar exclaman

arreu mirant:

amichs que 'ns véres,
ja pots tornar.—

Nia altre cop dintre les *Dalies*
vell oronel que creuhá 'l mar,
ensajá 'l cant que desvetllava,
de l'auba al trench, vostres infants.
Arpas del bosch, pinsans y merles
cantan festius prop del *Estany*,
pro, al véurers sols, de cop sospiran
¡llavors que's trist lo seu cantar!

Son cant es queixa,

sa queixa es plany:

—Amich que ohires
lo nostre cant,
vina á Cerdanya,
¡ja pots tornar!—

AGUSTI PUYOL SAFONT, PBRE.

Bolvir 19 Maig de 1895.

Una carta notable

La publicació del *Jesús Infant* y sa bella traducció francesa no han sigut pas ben inútils; gayre be podriam dir que la flor ha granat, puig han mogut á mossen Font recctor de la parroquia de Sant Joseph de Perpinyá á dedicar un altar al Infant Jesús, únich que deu existir. Aqueixa circumstancia ha determinat al célebre dominicolo P. Monsabré á dirigir á nostre estimat amich y colaborador M. Pepratx la lletra prefaci que per ser del primer predicador del mon y referirse á nostra literatura, copiam á continuació:

Al Sr. D. Justí Pepratx.

Caríssim senyor:

Lo poema de Jesús Infant nascut á la ombra del santuari de nostra senyora de la Gleva, es encantador, fins sota 'l mantell d' una traducció. Jo voldria coneixer be lo catalá per assaborir totes les bel·leses del original. Son autor, mossen Verdaguer, es per los felibres catalans lo que nostre Mistral es per los de Provenza. Lo deliciós cantor de *Mireio* havia endevinat lo geni del futur cantor de l' *Atlántida*, quan en lo concurs dels Jochs Florals de 1868, en plé Ateneo barceloní, posá la má sobre 'l front del jove poeta catalá y l' encoratjá ab elogis que resonaren en lo cor de tots, com á predicció d' un brillant esdevenir.

Aquexos elogis Mistral los confirmá alguns anys després, ab una entussiasa lletra, en que exposava á Verdaguer sa ardent admiració; per lo magnífich poema l' *Atlántida*. «Concepció colossal, diu ell, d' una execució esplendent,» en la que reviu les mes antigues tradicions y les mes grandioses llegendes de Catalunya. L' *Atlántida* etonne et ravit ab los esforços d' una imaginació poderosa, que revesteix los objectes de les mes maravellores descripcions.

Mes la musa de Verdaguer sab pendre tots los tons. En lo poema de *Jesús Infant*, se fa humil, tendre y afectuosa, com lo veu sent home, lo dolcíssim fill de la Verge, la real y pobre familia que ella segueix de Bethlém al temple, del tem-

ple al desert, del desert á la terra del exili, del desterro á Nazareth. Ella enquadra lo referit en l' Evangeli y les piadoses llegendes dels primers segles cristians en arrobadores descripcions. Ella fa parlar, cantar y plorar lo Deu infant, la Verge mare, son cast Espós, los ángels, los pastors, los reys, los astres del cel, les ovelles, los aucells, los animals del desert, los arbres, los rebrols, las flors, les fontanes, los ayres, la llum, les ombres, los temples esberlats y 'ls ídols que s' aterran al acostarshi lo fill de Deu. Se 'l sent, se 'l admira en vostra elegant y aprimorada traducció que com jo espero, tindrà la acceptació que 's mereix.

Aquexa acceptació jo la desitjo, prompta, completa y fructuosa, ja que vos heu tinguda la piadosa idea d' oferir lo treball vostre á la nova esglesia de Sant Joseph de Perpinyá, per la construcció d' una capella consagrada á Jesús Infant. ¿Ahont pot estar millor aquexa capella que en la casa del amable y humil Obrer que fou lo pare putatiu y lo protector de la Santa Familia? Vostres compatricis vindrán á consagrarhi sos infants al caríssim fill de Joseph y á demanar per vos la benedicció del sant patriarca per má del Infant Jesús.

Que aquexa benedicció vinga sobre vos y sobre vostra familia.

Es lo desitx de vostre afectíssim en Nostre Senyor.

Fr. M. L. MONSABRÉ
de la orde de Predicadors.

Le Havre, 3 abril de 1896.

MA LLAR

Vint' anys que visch lluny de tu
com l' auceïl que 'l niu li manca,
vint' anys que 't vareig deixar
perseguit per la desgracia,
mes oblidarte no puch
encar que l' ausencia es llarga.
Avuy, avuy t' he somniat,
avuy t' he vist, ¡Oh llar santa!
¡Oh casal dels meus amors!
¡Oh bressolet de ma infancia!
Avuy devant del portal
sota l' ombrosa porxada
m' he assegut, igual que avans
bon punt llustrejava l' alba.
Los refilets dels aucells
son los mateixos encare
y l' olivera y 'l faig
no s' han envellit pas gayre.

vinga fer salts y lleparme,
encare 'm coneix, pobret
de quant anavam de cassa.
He reseguït pam á pam
las vinyes y les mojudes
com també los fruiterars
y la cisterna de l' aygua
'hont anava assedegat
tot los estius á cercarne
saludantne á cada pas
ab son *zich-zich* les cigales.
So entrat al rónech celler
'hont hi ha sis botes de càrrega,
encar plenes totes sis
demunt del corcat prestatje,
y cobertes de trenyines
la del vinagre y la rancia.
Ja rendit de caminar

Dels llauradors y porqués
he sentidas les rondalles,
com també los picarols
de les dues egues pades
per dintre l' era saltant
ab la gúia mal-trenada,
y he sentit lo batedor
ab sa veu ferma renyantles
dos ó tres voltes seguides
boy fent petar las xurriaques.
Després só entrat al corral
y he vist la somera, mansa
com un anyell, y los galls
y les gallines tancades
dintre la gabia de faig
ab 'l capet sota l' ala.
He vist lo llebré ajéssat
roncán á sobre la palla
pero aixís que 'l so cridat

me só ficat á la casa...
Encare he vist la pastera,
la taula de fusta blanca,
y en un recó los picots
los cávechs y les aixades,
lluhenes com un mirall
'hont s'hi pot veure la cara.
Allí darrera la porta
hi ha mitj borrosa la estampa
del sagrat cor de Jesús
ab *no sé quines paraules*.
Penjadas dalt de les vigues
restalleres de tomatechs
y panolles encar tendres.
ab uns grans que semblan bales.
So vist á dintre la cuyna
la llar del foch com magrana
y l' olla al mitj, vella, negre
agafada per les nanses

y aprop d' ella á la marruixa
com si estigués vigilantla.
A sobre d' una cadira
la filosa recolsada
y les ulleres sens' vidres
que usava la pobreta ávia.
Corrent per dalt de l' arcoba
cara-bruts, igual que daynes
los xicotets de l' hereu
que aquell instant se llevavan
com si sigués un estrany
tots ells m' han girat la cara,
la mestressa ni 'l bon dia
m' ha tornat, y crech per llástima
lo meu germá á dit, — avuy
quédat á diná ab nosaltres—

L' hereu es l' amo de tot
los demés son borts... ¡malviatje!

Vint' anys que visch lluny de tu
com l' aucell que 'l niu li manca,
vint' anys que 't vareig deixar
perseguit per la desgracia,
mes oblidarte no puch
encar que l' ausencia es llarga.
Avuy, avuy t' he somniat,
avuy t' he vist, ¡Oh llar santa!
¡Oh casal dels meus amors!
¡Oh bressolet de ma infancia!....

JOAN DE MIRANDA

SILUETAS

Es de mitja etat
pro 'ls anys molt be porta:
passeja al matí,
passeja á tot' hora,
y una vida 's don'
com ningú, de bona.

No es rich: prou ho sab
tot vehí del poble!
De cases no 'n té,
de terres ni mostra,
ni ofici tampoch,
ni rentas, ni nóminas.

Uns noucents duros
la gent li suposa,
y al trenta per cent,
de diner ¡si 'n cobra
dels arruinats
y míser del poble!
...Cóm may faltan xays
del llop per la gola!...

Remey brinda 'ls éll
en els mals que 'ls voltan;
mes es un remey
que 'ls tira á la fossa!

En els pagarés,
no 's deixa una coma:
desahucis y embarchs,
qué son, sab de sobres;
remates, també.
¡Tant sovint s' hi troba!...

Y encara 'l malvat,
per sangrenta mofa,
diu qu' es—potsé ho creu! —
el pare dels pobres!

CLAUDI MAS Y JORNET.

DE TRAS CANTÓ

Onadas

Com ja veurán nostres llegidors hem cambiat d' impremta; notantho ab la nova tipografia que resulta més curiosa y ben presentada. Tambè ha sigut aixó la causa que 'l número surti retrassat.

Agrahim de tot cor la acullida que 'l públich en general á dispensat á nostre humil publicació, com també á la premsa diaria y periodística que s' ha ocupat d' ella fent constar que si continuam honrantnos ab sa cooperació dintre poch comensarem á introduirhi algunas importants reformas, ja que nostre desitj es colocar L' ATLANTIDA 'l costat de las mellors publicacions del seu género.

Mil gracias á tothom.

Comuniquém á nostres llegidors que la redacció está instalada interinament en lo carrer Alt de Sant Pere, 7, baixos.

Lo 19 del present més, S. A. R. Lluís Salvador Arxiduch d' Austria, en sa curta estada á Barcelona féu una visita á Mossen Verdaguer, en son retiro de Vallcarca.

Per no estar enllestit lo *clixé*, no podém publicar en son lloch lo retrato del *Mestre* Balaguer, que inaugura la secció de *Mestres en Gay Saber*; ja 'ns posarém al corrent.

Publiquém un fragment de l' obra *Croquis Pirenencs*, que acaba de donar á llum lo distingit escriptor, amich D. J. Massó y Torrents, per no tenir temps ni espay ens n' ocuparém en lo proxím nombre.

Lo dia 22 del present mes se posá per primera vegada en escena en lo *Teatro Romea*, lo drama de nostre amich D. Francisco X. Godo: *La Pubilla de Caixàs*, que tants aplausos obtingué al estrenarse l' any passat á *Novetats*.

Fém avinent que totes les obres que 's rebin en aquesta redacció, s' anunciarán á l' hora.

L' Arxiu, llibreria de Joan en Batlle ha publicat lo catàlech de ses obres, essent la part més interessant les antigues. No deixarán los aficionados d' aprofitarsen.

Encare hi ha llochs que ignoran que 'l catalá siga idioma, puig donaren un ordre, prohibint l' ús del *dialecto catalan y vascuence* en las comunicacions telefónicas; pero no han pas passat ab la seva, ja que la tal disposició s' ha tingut que retirar.

En lo número próxim publicarem algunas composicions que 's llegiren en una de las vetlladas literarias del Centro Excursionista siguent molt aplaudidas.

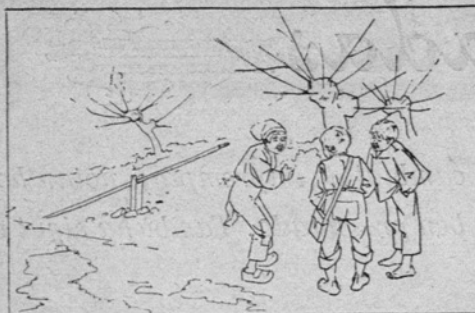
Hem rebut una trentena de diaris y periódichs tan de Catalunya com del Estranger, habent cregut convenient no citarlos ja que 's cosa que no interesaria á nostres llegidors.

A tots 'ls remerciem l' envió y tornem gustosos lo cambi.

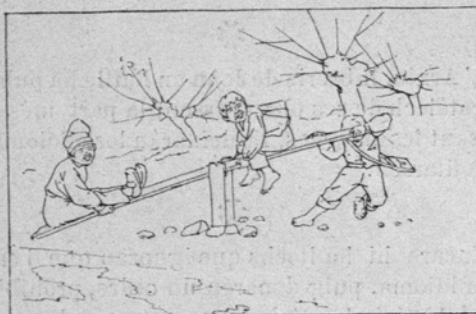

Recomaném als delicats de salut, lo vi lligitim de la cullita particular del Sr. Brú y Sanglement. Hem tingut ocasió de provarlo, y francament mereix elogis; fém al ensemps extensa la noticia als rectors, ja que pot utilisarse sens escrupols per lo sant sacrifici de la missa. S' expendeix en casa 'l senyor Ximeno Planas, Redacció «Lo Teatro Regional» Cabras 13—2.º

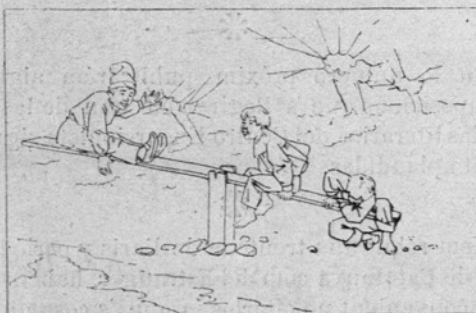
Tornant d' estudi

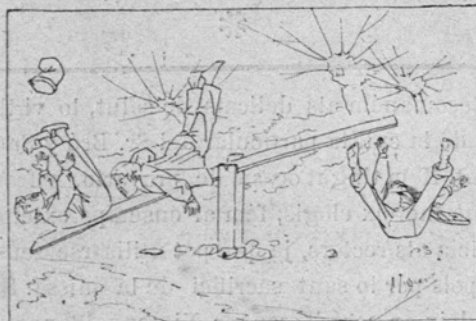
1

2

3

4

ESCULLS

XARADA

Entre vocals la *primera*
nota musical *segona*
part del cap es la *tercera*
y un carrer de Barcelona
es la *prima dos-derrera*

DOMINGO DUCET.

SINONIMIA

La *tot* filla d' en Cabot
dihuen que te molta *tot*.

ROMEU D' AGELL

REFRÀ EN ACCIÓ

Als cinch primers que remetin exactas las so-
lucions del present número se 'ls regalará un
exemplar de una de las mellors obras del il·lustre
poeta Mossen Jacinto Verdaguer.

SOLUCIONS DEL NUMERO PASSAT

Xarada.—Ca-ro-li-na.

Passatemps.—Aurelio.

Geroglífich.—Dotzena de frare es obra póstuma
d' en Frederich Soler.